

A large, stylized, light brown letter 'R' is positioned on the left side of the page, serving as a background element. It has a thick, rounded stroke and a white negative space in the center.

Pierre
l'Ermite
Žena
so zatvorenými
očami

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2025

Prečo som túto knihu napísal?

Ludia, ktorí chcú všetko vedieť, sa ma často pýtajú, kde hľadám námety pre svoje romány.

Ja ich nehľadám. Ony – aby som tak povedal – mi napadnú, vpadnú do môjho ducha, srdca starého parížskeho kňaza. Ba často sa ich aj bojím, lebo ma až zraňujú, natískajú sa, chcú uzrieť svetlo. Sú to moje deti. Moje drahé deti. (Podaktoré ma, tuším, i prežijú.)

Sto ráz a pod rozličnými menami sa predstavila v mojej pracovni Ružena z Cressy. Sto ráz som sa pýtal tie isté otázky, počul tie isté odpovede, počul to beznádejné ticho, videl tie isté zaslzené oči.

Utopenci sa ešte ostatný raz vynoria na povrch a až potom sa úplne potopia. Aj tie dievčatá prichádzajú ku mne častejšie a v očiach im blčí otázka, či som pre ne niečo našiel.

Spočiatku prichádzajú sviežo a rezko. Neskôr unavene, bojazlivo. A napokon, vyčerpané bojom, na pokraji telesného i duševného vyčerpania. Poznal som také, čo za štyridsaťosem hodín nič nejedli. Nemali si za čo kúpiť chlieb. Ale rukavičky mali. Rukavičky z bývalých lepších čias. A ponárali sa mlčky, beznádejne do oceánu davu, ktorého nevšímavé vlny sa rozlievajú ulicami Paríža.

Z ľútosti k toľkým dievčatám, ktoré, chudinky, veria v dobrotu ľudí a vecí, som opísal prípad jednej z nich. Prípad, ktorého som sa sám veľmi osobne zúčastnil. Prípad, ktorý som v knihe zmiernil, aby vyzeral dôveryhodne, hoci v skutočnosti bol oveľa hroznejší.

Táto kniha ukáže, že sebeckosť a závisť sveta prekonávajú všetky predstavy, že životný boj si vyžaduje prípravu tela i duše. Keď chcete mať pokoj, chystajte vojnu. Keď chcete, aby vás život nezlomil, obrňte sa proti nemu vierou a prácou. A potom budete naozaj žiť. Budete žiť, lebo už vopred ste zvíťazili nad životom.

Pierre l'Ermite

PRVÁ ČASŤ

I.

Pri metre Wargham. Okolo deviatej. Májové ráno. Ale nie pekné ružové jasné ráno. Prší. Prší. Prší. Obloha je sivá, chodníky sivé, ulica sivá, domy sťa by kvílili pod jednotvárne narážajúcimi kvapkami, ktoré neprestajne padajú, rovnomerne, akoby tak mali padať až do konca sveta. Ale nepokojný život obrovskej stanice prúdi. Veď čo on dbá na páliace slnko, na letiace chmáry! Práca je práca! A električky hrmia, autá sa križujú, bezočivo ofrkávajú chodcov blatom, sklady sa otvárajú a metro vyhadzuje tisíce dievčat, ktoré sú zamestnané po kanceláriách od ulice Pereire až po Saussure.

Niektoré dievčatá sa smejú, keď sa vynoria z pochmúrneho ústia podzemnej stanice a objavia sa na chodníku, lebo sú mladé a smejú sa zo všetkého. Iné si urovnávajú šaty, vystierajú dáždniky a sivo – ako celé okolie – sa uberajú k pochmúrnej práci.

To ráno jedno dievča predsa len nešlo s davom. Už päť či šesť ráz sa zo stanice vychrlili vlny cestujúcich, no ono sa len prechádzalo po chodníku, neustále sa pozeralo na kanceláriu sprostredkujúcu prácu, ktorá bola tu na ulici Brémontier naproti kostolu.

Raz už takmer stislo kľučku brány sprostredkovateľne, ako by sa konečne rozhodlo vojsť. Ale potom – z bojzlivosti alebo nerozhodnosti – stiahlo ruku späť a unavene, ba vždy unavenejšie pokračovalo v bezcieľnej prechádzke. Ráno sa každý náhli za prácou, a preto ju nikto ani nezbadal. Bola samučičká ako tá úbohá troska v oceáne zástupu, v ktorom sú

ľudia len prelietavými jedincami bez akýchkoľvek vzájomných vzťahov. Ale práve to bolo vari jej šťastie. Lebo keby ju zbadal nejaký postávač, zaiste by zabudol na nej oči. Bola svižká, štíhla. Jej bledú tvár rozžarovali krásne modré oči a vrúbili nádherné svetlé popolavé vlasy, ktoré akoby rozptyľovali svetlo okolo jej tváre. Nielenže nebola ako iné, ale svojou jemnosťou veľmi prevyšovala pekné tváre, ktoré bolo možné toľko ráz stretnúť v Paríži.

Jednoduché, ale dokonalé „comme il faut“ šaty dopĺňali dojem, ktorý deva vyvolávala.

V tej chvíli hodiny na veži kostolíka svätého Františka Saleského práve odbíjali deviatu. Z metra sa ešte dovníľ bláznivý hlúčik oneskorencov. Deviata hodina je v kanceláriách osudná a kto príde po nej, toho už čaká zlé hodnotenie a nazlostný pohľad nadriadených. Na ulici zasa zavládol pokoj, len dážď šumel a časom duto zaznel železný hrmot kolajníc. Dievčina akoby sa rozhodla, akoby už vedela, čo chce. Prešla ulicou Brémontier a vošla do kostolíka.

Tu sa cítila ako doma. Kľakla si a začala sa modliť. Videla, že akási žena priniesla sviečku na oltár Panny Márie. I ona to spravila. Potom si zas kľakla a zahľadela sa na plamienok, na drobný blkot sviečky v šere. Keď vstala, stál pri nej vysoký vypätý fúzatý vrátnik.

„Mohla by som hovoriť s pánom farárom?“ opýtala sa červenajúc.

„Dnes je streda. Pán farár dnes neprijíma návštevy.“

„Naozaj mi treba s ním hovoriť!“

Vrátnik jej kývnutím ruky zreteľne naznačil, že je už preštytený takými rečami. Vykrútiac si fúzy povedal: „Pán farár prijíma návštevy v pondelok, štvrtok a sobotu ráno. To je všetko, čo vám môžem povedať.“ Potom zdvihol paličku so striebornou hlávkou vyššie k prsiam a hrdó sa poberal k známejšiemu farníkom. Dievčaťu sa začala samota kostola podobáť na samotú ulice. Vošla sem pre akýsi vnútorný hlas, ktorý jej šeptal: „Chod' a vrátiš sa posilnená.“ Modlila sa. Venovala

Matke Božej sviečku. A hľa, ako odpoveď prišiel ľahostajný nafúkaný hlavný vrátnik. S akousi výčitkou pozerala na svätostánok: „Bože môj, či si ma aj ty opustil?“

Ale z bohostánku neprenikla odpoveď do jej duše. Sadla si na stoličku v bočnej lodi do milosrdnej tóne piliera a začala tíško plakať. Slzy sú tiež modlitbou. A tá modlitba bola vyslyšaná. Zrazu sa dotkla jej pleca akási ruka. Úbohá sa beznádejne obrátila. Hľadel na ňu bielovlasý kňaz, hľadel na jej unavené črty, na jej uplakané oči. Hneď zbadala ten dobrý pohľad, ktorý akoby sa pýtal: „Prečo plačete? A v takom veku? Nože, povedzte mi, čo vás trápi. Ak môžem nejako pomôcť, a nejako vždy môžem, odídete odtiaľto osviežená.“

„Vy ste pán farár?“

„Áno, som farár. Vždy prijímam návštevu, keď vidím da-koho trpieť.“

„Podte do mojej pracovne.“ Dievča vstalo a išlo za ním. Spolu prešli popri hlavnom vrátnikovi, ktorý sa postavil „do pozoru“. Ale keď podišli, ten starý vojačisko zavrčal smerom k žene na stoličke, ktorá rozjímala v šere: „Darmo teda vra-vieť, že prijíma len v pondelok, štvrtok a sobotu, keď prijí-ma každý deň. Veru nerozumiem tým nariadeniam.“ A hrdó odišiel, vykrúcajúci si prétoriánske fúzy.

II.

V pracovni si pán farár vyzliekol zvrchník, pod ktorým mal krátku superpelíciu, bol totiž práve pri chorom. Do skrine odložil malé cibórium z modrého emailu, poutieral si spo-tené čelo a sadol si naproti dievčaťu: „A teraz už počúvam.“

„Bude to pridlhé, pán farár.“

„Využite ma, kým ma máte. Opakujem: počúvam.“

„Dovoľte mi predstaviť sa. Som Ružena z Cressy. Mo-ji rodičia aj starí rodičia bývali vo Frambosière, na starom

a peknom rodinnom majetku v Provensálsku. Mojich rodičov úplne zničila vojna. V nej mi zahynul aj brat, letecký poručík. Otec i matka zomreli od žiaľu, tri mesiace jeden za druhým. Všetko bolo rozpredané, ešte aj šperky. Všetky záväzky sú do ostatného haliera vyrovnané; smelo by som sa mohla vrátiť. Ale teraz nemám prístrešie, ani piad' zeme. Včera som prišla do Paríža. Najprv si chcem, a to doslova, zarobiť na chlieb, potom sa už len nejak zariadam.“

Pán farár na ňu hľadel. Úbožiatko, myslel si a v duchu porovnával jej pôvab s predkladaným plánom, o ťažkostiach ktorého iste ani len netušila.

„Myslím,“ pokračovala, „že v takom meste ako Paríž sa nájde miesto, kde by dostalo poctivé dievča prácu a uživilo sa. Veď iné si ani nežiadam.“

„Áno, dieťa moje, také miesta sú... Ale najprv ich treba nájsť, a to nie je veru také ľahké, ako si myslíte. A keď si chcete miesto udržať, musíte byť vyzbrojená. Dovoľte mi niekoľko predbežných a potrebných otázok.“

„Prosím, pán farár.“

„Máte nejaké vysvedčenie? Nižšie alebo vyššie.“

„Nie. Moji rodičia si nikdy nepomysleli, že by som to mohla niekedy potrebovať.“

„Viete stenografovať?“

„Nie. Ten kút Provensálska, kde som žila, je miestom radosti a slnečného jas. Tam niet priemyslu.“

„Viete písať na stroji?“

„Nie.“

„Ovládate účtovníctvo?“

„Nie.“

„Maľujete?“

„Nie.“

„Kreslíte?“

„Nie.“

Tu dievča pretrhlo prúd otázok, ktorých chladná presnosť ju navidomoči bolela: „Pán farár, mám dve struny v mojom srdci...“

„A to?“

„Som hudobne vzdelaná.“

„Dobre. Ale...“ Pán farár zaváhal a nepokračoval.

„Ale?“ naliehala ona.

„Máme tu Parížanky, ktoré s vyznamenaním skončili konzervatórium. Tiež by chceli dávať hodiny a niet komu.“

„Viem po anglicky.“

„To je rozhodne dobrá karta vašej hry. Malý tromf.“

„Viete mi teda niečo poradiť, pán farár? Napríklad za spoločníčku...“

„To je bájka! Býva to len veľmi výnimočne.“

„Tak čokoľvek.“

„To je práve to najťažšie nájsť! Veď vy ani nemôžete robiť čokoľvek. Netajím vám, dieťa moje, že patríte k tej spoločenskej triede, ktorá sa ťažko uplatní v našich moderných časoch, lebo vy vchádzate do života, hrozného života, bez prípravy. Hľa...“ Z priečinka písacieho stolíka vytiahol niekoľko žltých poznámkových zošitov.

„Mám tu zapísané množstvo dievčenských mien, ktorých prípad je podobný vášmu. Hľadal som, hľadám, strihnem, ale, žiaľ, len zriedka nájdem niečo vhodné.“

„Ale žiť treba!“

„Áno, žiť treba. Ale kto chce žiť, musí sa pripraviť na život. Mačka tiež naučí svoje mladé lapať myši.“ Zahľadeli sa na seba. Ona – bôľnokrásna vo veľkej úzkosti, ktorá akoby zjasnila jej modré oči a zotrela tvári červeň. On – hľadel na ňu okom, prezrádzajúcim znalosť vecí a ľudí, zarmútený svojou bezmocnosťou v tomto prípade, ktorý sa vari viac dotkol jeho srdca ako ostatné.

Má predsa známych. Pozná prednostov veľkých kancelárií, riaditeľov veľkých bánk. Má vplyvných známych v továrnickej rade, pozná riaditeľa eskomptnej kancelárie a iných.

Ale ako by už vopred videl udivené tváre svojich priateľov, keby im odporúčal Ruženu z Cressy do niektorej z ich agentúr. Akoby počul ich odpoveď: „Pán farár, ale čo si s ňou“

počať?“ Taká odpoveď by aj bola oprávnená. Ružena z Cressy v tejto situácii naozaj nemá nádej, že by nejaké miesto dostala. V tej chvíli zazvonil telefón.

„Odpustíte, slečna.“

„Prosím, pán farár.“

Pán farár zdvihol slúchadlo a výraz jeho tváre prezrádza, že ho rozhovor veľmi zaujíma. Slečna z Cressy počula, pravdaže, len polovičné vety, ku ktorým nebolo ťažké domyslieť si druhú polovicu.

„Prichádzate práve vhod ... Možno, že hneď... Ktovie? Nové vtáča ... Áno, odpoveď dostanete ešte pred večerom ... Ale nikoho nenajímajte pred mojou odpoveďou ... Spolieham sa! Srdečný pozdrav celej rodine.“

Keď sa pán farár znovu obrátil k dievčaťu, bolo badať, že je spokojný, ale i v rozpakoch. Pozeral na tvár slečny z Cressy pohľadom, ktorý chce vedieť viac, ako vyjaviť predchádzajúce otázky.

„Slečna, ste silná žena?“

„Myslím, alebo mám aspoň vôľu stať sa ňou.“

„Vedeli by ste tak vstúpiť do života ako kedysi v osemnástom storočí vaši predkovia, ktorí – keď pre nich nastali ťažké časy – odložili svoj címer do vrečka a išli za remeslom, len aby sa užívali? A potom, keď si ho vlastnou prácou znovu pozlátili, vytiahli ho a mali právo byť naň dvojnásobne hrdí.“

„Alebo iné prirovnanie. Vedeli by ste žiť, po ameríkansky? Kto skočí do vody z výšky, bôľne zacíti ponorenie, ale potom sa vynorí ďalej a vyššie. Napokon, toto prirovnanie vyznie tak isto ako prvé.“ Dievča počúvalo tie všeobecnosti a čakalo objasnenie. Ale pán farár zjavne váhal objasniť tieto reči. Chvíľa bola vážna, napätie ohromné, nuž sa odhodlal:

„Pozrite, jeden môj známy, novozbohatlík, ale ináč dobrý človek, poctivá duša, garbiar v štvrti Gobelins, mi telefonoval – s ním som sa to pred chvíľkou zhováral – doslovne toto: „Moja žena hľadá chyžnú; mesačne tristo frankov, dobrá strava, ošatenie, práca temer nijaká...“

Zavládlo ticho. Ružena sklonila hlavu ako pred víchricou. Pán farár pokračoval:

„Toto miesto je azda prozretelnosťou Božou práve vám určené a toto jediné miesto vám môžem dočasne poradiť.“

„Za chyžnú?“

„Nijaká práca nie je mrzká.“

„Ale za chyžnú?! My sme mávali dve...“

„Toto zamestnanie je čistejšie, pre vás súcejšie, ľahšie ako napríklad vychovávateľky alebo učiteľky. Učiteľka dostane mesačne stopäťdesiat frankov a koľko ráz je naozaj medzi kladivom a nákovou, medzi rodinou a kuchynou. Ba často najímajú učiteľku len za stravu.“

„Chyžnou,“ opakovala Ružena z Cressy. Nie, naozaj nemôžem! Nemám na to odvalu!

„Dajte pozor, dieťa moje. Mám to miesto dnes, zajtra ho už nebudem mať. Blížime sa k nepriaznivému ročnému obdobiu, lebo mnoho rodín už začína odchádzať do letovísk. Farníci mi teraz veľmi rýchlo ubúdajú.“

„Nemôžem!“ Oči sa jej zaliali slzami.

„Nie, nikdy nebudem môcť! Och, úbohá mamička moja, otecko môj, brat môj.“

Farár vidí, že musí byť tvrdý. Pokúša sa ísť až do krajnosti: „Ešte jedna nepríjemná, ale nevyhnutná otázka. Slečna, čo máte v peňaženke? Alebo ešte jasnejšie – koľko máte peňazí?“

Ružena otvorila peknú tašku – ostatná pamiatka z lepšej minulosti – vybrala peňaženku a podala ju pánovi farárovi. „Všetko je v nej.“

„Smiem ju otvoriť?“

„Prosím.“ Trápna chvíľa. Pán farár otvoril peňaženku, ráta. Ružena z Cressy má spolu dvadsaťtri frankov a sedemdesiatpäť centimov.

„Koľko stojí izba v hoteli na deň?“

„Dvadsať frankov.“

„A čo spravíte zajtra?“

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

Pierre L'Ermite

Žena so zatvorenými očami

Vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,
Trnava 2025, ako svoju 4 544. publikáciu

Edícia *Retro*, 7. zväzok

Zodpovedná redaktorka Lenka Bebjaková

Redakčná úprava Jana Karcolová

Grafická koncepcia Pergamen

Sadzba Peter Valach

Tlač Finidr, Český Těšín

www.ssv.sk, ssv@ssv.sk, eVojtech.sk

objednávky: 033/590 77 18

objednavky@ssv.sk

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-692-1